

Kako pripraviti dober projekt?

Brdo, 18. junij 2015

Julijana Lebez Lozej, Nives Nared, Tatjana Orhini Valjavec
Ministrstvo za okolje in prostor

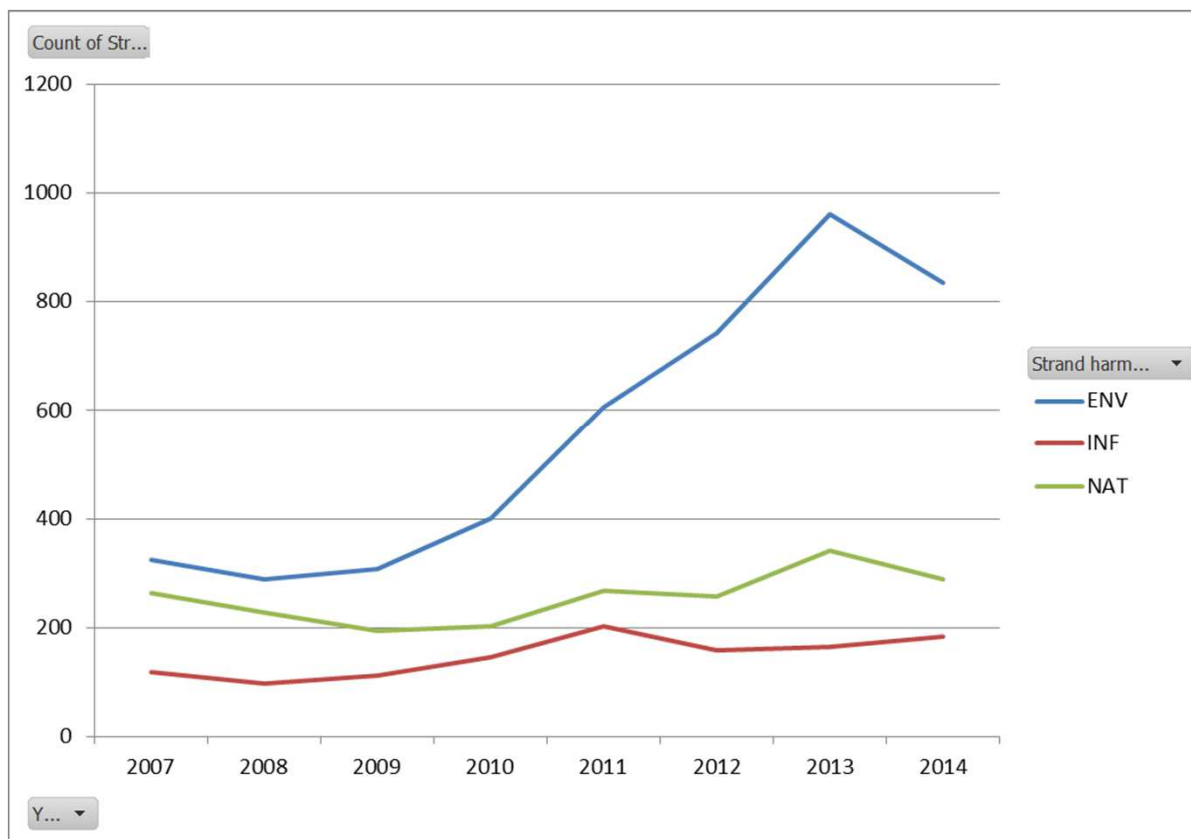
Dejstva o programu LIFE

Sredstva so omejena: za večletni delovni program 2014-2017 je predvidenih 1.796 mio € sredstev

Sredstva dobijo najboljši projekti – konkurenca je velika (2014: 294/1035 tehnično ustreznih, SI: 1/21)

Kakovostna prijava zahteva čas in sredstva

Trend prijav 2007 – 2014 (skupno)

Prijave podnebnih projektov so vključene v 'ENV' in 'INF'

Pomembni datumi 2015

- Objava razpisa: 1. junij 2015
- Rok za oddajo prijav tradicionalnih projektov:
 - 15. september 2015 – podprogram podnebnih ukrepov
 - 1. oktober 2015 – okolje & učinkovita raba virov
 - 7. oktober 2015 – narava & biodiverziteteta, okoljsko upravljanje & informiranje (GIE)
 - 30. oktober 2015 – pripravljalni projekti
- Najzgodnejši začetek projekta: 15. junij 2016 za podnebni podprogram, 1. julij (okolje & učinkovita raba virov, GIE, 7. julij (narava)

Viri informacij

- Uredba LIFE – prednostna področja
- Večletni delovni program (MAWP - *Multi-annual work-programme*) – tematike projektov
- Spletna stran LIFE – na njej je vse, kar potrebujete
- Pripomočki za prijavo (*tools*), paketi za prijavo
- Navodila za ocenjevanje prijav projektov LIFE

Kdo se lahko prijavi?

Upravičenci so lahko (čl. 23 uredbe Life):

- Javne ustanove
- Zasebna podjetja
- Neprofitne organizacije, vključno z nevladnimi
- Upravičenec koordinator mora imeti sedež v EU, pridruženi upravičenci so lahko v državah, ki niso v EU (na ozemljih, za katere velja Evropska pogodba)

Pripomočki (glede na vrsto projekta in prednostno področje)

- ➔ Navodila za prijavitelje (ter obrazci)
- ➔ Navodila za ocenjevanje
- ➔ Vzorčni sporazum o donaciji in Skupne določbe

- ➔ Primerjalni dokument (je LIFE ustrezen instrument? Katera vrsta?):
 - vs. Horizon 2020 (vs. Strukturni skladi)?
 - NAT vs. BIO vs. ENV vs. CCA vs. CCM // GIE vs. GIC?

Prispevek EU

- Za večino projektov je največji delež sofinanciranja EU 60% vseh upravičenih stroškov (obdobje 2014-2017)
- Za projekte s področja narave, katerih poudarek je na prednostnih habitatih ali vrstah (Direktivi o pticah in habitatih) in pri katerih je najmanj 50% stroškov namenjenih neposrednim naravovarstvenim dejavnostim – do 75%
- Projekti krepitve zmogljivosti – 100%
- Donacije za delovanje nevladnih organizacij – 100%

Različni pristopi

→ Najboljše prakse

... raba ustreznih, stroškovno učinkovitih in najsodobnejših tehnik, pristopov

... hkrati se upošteva poseben sklop projekta.

Preizkušanje in vrednotenje postopkov najboljših praks naj NE bo del projekta, saj so že najboljše. Sprotni nadzor pa je obvezen.

Različni pristopi

→ Predstavitveni projekti

... izpeljejo v praksi, preizkusijo, ovrednotijo in razširjajo dejavnosti, metodologije ali pristope,

ki so v posebnem sklopu projekta (geografski, ekološki, socio-ekonomski)

novi ali neznani

in bi jih lahko v podobnih okoliščinah uporabili tudi drugje.

Nadzor, vrednotenje in posredovanje so sestavni deli predstavitvenega pristopa.

Različni pristopi

→ Pilotni projekti

...uporabljajo tehniko ali metodo, ki pred tem še ni bila uporabljena ali preskušena,

...ki prinaša morebitne okoljske in podnebne prednosti v primerjavi s trenutno najboljšo prakso

in ki jo je pozneje v podobnih razmerah mogoče uporabiti v večjem obsegu.

Projekti LIFE ENV

Pet prednostnih sektorjev:

- ➔ Vode, vključno z morskimi okolji
- ➔ Odpadki
- ➔ Učinkovito ravnanje z viri, vključno s tlemi in gozdovi, zeleno in krožno gospodarstvo
- ➔ Okolje in zdravje, vključno s kemikalijami in hrupom
- ➔ Kakovost zraka in emisije, vključno z mestnim okoljem
- Aneks III Uredbe LIFE opisuje prednostne tematike teh petih sektorjev
- Teme projektov (*project topics*) so definirane v večletnem delovnem programu – projekti, ki nedvoumno in v celoti sodijo v okvir teh tematik dobijo pri ocenjevanju dodatne točke (10).

Prednostno področje okolje in učinkovita raba virov - prednostne naloge (1)

- a) Voda, vključno z morskim okoljem
- uresničevanje posebnih ciljev za vodo iz Načrta za Evropo, učinkovito z viri in Sedmega okoljskega akcijskega programa
 - dejavnosti za izvajanje okvirne vodne direktive, poplavne direktive in morske direktive)
 - zagotavljanje varne in učinkovite rabe vodnih virov, boljše količinsko upravljanje vodnih virov, ohranjanje visoke kakovosti vode ter izogibanje nepravilni rabi in slabšanju kakovosti vodnih virov
- ➔ Projektne teme iz večletnega delovnega programa

Prednostno področje okolje in učinkovita raba virov - prednostne naloge (2)

b) Ravnanje z odpadki:

- integrirani pristopi za izvajanje načrtov in programov za odpadke;
- izvajanje zakonodaje o odpadkih (poudarek prvi koraki hierarhije: 4 teme
- učinkovita raba virov in vpliv življenjskega kroga izdelkov

c) Učinkovita raba virov, vključno s tlemi in gozdovi, za zeleno in krožno gospodarstvo:

- Dejavnosti za industrijsko simbiozo, razvoj novih modelov za prehod v zeleno in krožno gospodarstvo: 5 tem,
- Dejavnosti za tematsko strategijo za tla: 3 teme,
- Spremljanje gozdov: 4 teme

Prednostno področje okolje in učinkovita raba virov - prednostne naloge (3)

d) Okolje in zdravje, vključno kemikalije in hrup:

- Kemikalije: 2 temi,
- Hrup: 2 temi
- Industrijske nesreče

e) Kakovost zraka in emisije:

- Integrirani pristopi za izvajanje zakonodaje o kakovosti zraka: 4 teme
- Industrijske emisije
- Mestno okolje

Projekti LIFE NAT

Prednostna področja:

- Strategija ohranjanja biotske raznovrstnosti do leta 2020
- Direktivi o pticah in habitatih
- Projekti, ki podpirajo upravljanje z omrežjem NATURA 2000
- Razvoj, vpeljava, nadzor, vrednotenje, ocenjevanje evropske politike in zakonodaje o varovanju narave in ohranjanju biotske raznovrstnosti
- Priročnik za financiranje NATURE 2000

1. del (različica maj 2014):

<http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/docs/handbook.pdf>

2. del: analiza ukrepov upravičenih do financiranja:

http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/docs/Natura2000financingHandbook_part2.pdf

Prednostno področje narava in biotska raznoverstnost - prednostne naloge (1)

- a) Tematske prednostne naloge za **naravo**: dejavnosti za izvajanje direktiv 92/43/EGS in 2009/147/ES, zlasti:
- ➔ (i) dejavnosti za izboljšanje varstvenega stanja habitatov in vrst, vključno z morskimi habitatami in vrstami ter vrstami ptic, ki so v interesu Unije;
 - ➔ (ii) dejavnosti v podporo bio-geografskim seminarjem mreže Natura 2000;
 - ➔ (iii) integrirani pristopi za izvajanje okvirov prednostnih ukrepov.

Prednostno področje narava in biotska raznovrstnost - prednostne naloge (2)

- ➔ Tematske prednostne naloge za **biotsko raznovrstnost**:
dejavnosti za izvajanje strategije Unije za biotsko raznovrstnost do leta 2020, zlasti:
- ➔ (i) *dejavnosti, ki naj bi prispevale k uresničenju cilja št. 2;*
- ➔ (ii) *dejavnosti, ki naj bi prispevale k uresničenju ciljev št. 3, 4 in 5.*

Projekti LIFE GIE

Specifični cilji projektov GIE so:

- ➔ Ozaveščanje o okoljskih vprašanjih
- ➔ Sporočanje in posredovanje informacij, izmenjava uspešnih okoljskih praks, izobraževanje, razvoj sodelovanja med deležniki
- ➔ Prispevek k boljšemu uveljavljanju okoljske zakonodaje EU
- ➔ Promocija boljšega okoljskega upravljanja
- Aneks III Uredbe LIFE Regulation opisuje prednostna področja projektov GIE
- Teme projektov so definirane v MAWP – projekti, ki nedvoumno in v celoti sodijo v okvir teh tematik dobijo pri ocenjevanju dodatne točke – 10 za projekte GIE

LIFE Blaženje podnebnih sprememb (CCM)

Prednostna področja za 2015:

- Energetsko intenzivne industrije
- Zamenjava snovi, ki škodijo ozonu
- Raba tal, spremembe rabe tal in gozdarstvo
(=2014 prednostno področje)

CCM prioriteta 1: Energetsko intenzivne industrije

Veliko vlaganja v industrijske inovacije in demonstracijske projekte je potrebna za doseganje ciljev evropske podnebne in energetske politike do leta 2030, **zaradi česar bo LIFE še zlasti podpiral:**

- **Energetsko intenzivne industrije**, še zlasti izpostavljene tveganju „uhajanja ogljika“ (carbon leakage)
- Razvoj in prikaz **inovativnih/stroškovno učinkovitih tehnologij** za zmanjševanje intenzivnosti emisij proizvodnih in procesnih industrij
- Načrtovanje, prikaz in vpeljava **prelomnih rešitev v industrijsko proizvodnjo ali procese** z dolgoročnim učinkom
- **nove surovine**, ki omogočajo zmanjšanje izpustov posameznih toplogrednih plinov

CCM prioriteta 2: Zamenjava ozonu škodljivih snovi

EU si prizadeva zamenjati ozonu škodljive snovi (ODS) s podnebju prijaznejšimi, denimo z **opuščanjem prodaje HFCjev (80% do leta 2030) in rabe drugih fluoriranih plinov** (→ 23.000-krat večji učinek tople grede kot CO₂). LIFE bo financiral na primer:

- inovativne/demonstracijske projekte **za rabo alternativ z nizkim potencialom globalnega segrevanja (GWP)** na primer pri hladilnih napravah, toplotnih črpalkah, električnih stikalnih napravah, proizvodnih procesih v elektronski industriji, dozirnih inhalatorjih ...
- **Nove snovi za penjenje za izolacijsko peno**
- **Novi gasilni sistemi brez halona** (za ladje in letala)
- **alternative za laboratorijsko in analitsko rabo ODS**

CCM prioriteta 3: Raba tal, sprememba rabe tal in gozdarstvo (1)

Ključni izzivi: zbiranje podatkov o ogljiku pri rabi tal / zemljini / gozdarstvu; razvoj pravil, uporabnih na ravni EU in globalni ravni.

LIFE bo financiral:

v sektorju rabe tal na primer:

- strategije upravljanja zemljišč in krajine / prakse, ki omejujejo emisije
- Ustvarjanje krajevnih in (čez-)regionalnih konceptov za izboljšavo in ohranjanje potenciala prsti za skladiščenje ogljika

Monitoring toplogrednih plinov in monitoring rabe tal, na primer:

- Boljši monitoring in obračunavanje (accounting) zalog ogljika, učinki izgube travišč in šotišč
- Prispevek k pravilom obračunavanja LULUCF

CCM prioritete 3: Raba tal, sprememba rabe tal in gozdarstvo (2)

Trajnostna raba lesne biomase, na primer:

- novi pristopi k proizvodnji in rabi biomase, na trajnosten način
- pretvorba v dolgoročna skladišča ogljika

Kmetijstvo, na primer:

- vpeljava nizko-ogljčnih načinov kmetovanja s transformacijskim učinkom, ali li povečajo raven skladiščenja ogljika organskih snovi v prsti
- analiza in razvoj izboljšav obstoječih podnebni ukrepov v okviru CAP, na primer glede možnosti odvzemanja ogljika iz ozračja in potencialov ogljikovega skladiščenja

LIFE prilagajanje podnebnim spremembam – prioritete za 2015

Prioritete **ostanejo enake kot pri razpisu 2014**

- **Ranljiva področja** omenjena v evropski Strategiji prilagajanja:
 - čezmejno obvladovanje poplavnih tveganj, čezmejno upravljanje obal
 - urbana okolja
 - gorska in otoška področja
 - sušna področja (voda, širjenje puščav, požarna nevarnost)
- **Zelena infrastruktura** and **ekosistemski pristopi**
- **Ocenjevanje ranljivosti in strategije prilagajanja**, vključno s čezmejnimi
- Spodbuja prijave o **urbanem prilagajanju**

LIFE Prilagajanje podnebnim spremembam – urbano okolje

- Razvoj in uresničevanje krajevnih strategij prilagajanja v okviru „**MAJORS ADAPT**”
- Razvoj in vpeljava inovativnih tehnologija za prilagajanje v urbanih okoljih, vključno s **sektorji vode, energije in gradbeništva**
- Promocija in razvoj **zelene infrastrukture v mestih**
- Projekti, ki sočasno prispevajo k **blaženju in prilagajanju podnebnim spremembam** ter **ciljem varovanja narave in biotske raznovrstnosti v urbanih okoljih**

LIFE Podnebno upravljanje in informiranje (1)

Podnebno upravljanje in krepitev zmogljivosti je močno spodbujano, ne zgolj dejavnosti ozaveščanja.

Projekti LIFE naj bi:

- Razvijali državne **podnebne in energetske strategije do leta 2030** ter **učinkovite programe vlaganja**, denimo z izmenjavo najboljši praks
- **Boljši nadzor in poročanje**, na primer učinkovit sistem za sledenje napredku (učinki EU ETS in podobno)

LIFE Podnebno upravljanje in informiranje (2)

- Poudarek na **izobraževanju industrije** o uveljavljanju nove podnebne zakonodaje („**train the trainers**“)
- Izdelava **platform za sodelovanje pri nadzoru podnebnih politik, ocenjevanje in ex-post vrednotenje** (za prilagajanje, vključno s indikatorji prilagajanja, poročanju in upravljanju s tveganji)
- Poudarek na izmenjavi najboljših praks in ozaveščanju o **ranljivostih zaradi podnebnih sprememb** in **možnostih prilagajanja**

Kateri podprogram?

Okolje

- Projekti, ki sodijo v eno od projektnih tematik
- Blaženje podnebnih sprememb ali prilagajanje je stranski proizvod in ne glavni cilj
- Jasna povezava z specifičnimi cilji treh okoljskih prednostnih področij

Podnebje

- Blaženje podnebnih sprememb ali prilagajanje je glavni cilj
- Jasna povezava do specifičnih ciljev treh prioritarnih področjih podnebnih ukrepov

Proračun projekta

Upravičeni so samo stroški dejavnosti, nastali v času trajanja projekta!

- Stroški dela – pravilo 2% za državne uradnike
- Dnevne postavke – temeljijo na bruto plači + prispevkih, skladni z državno zakonodajo (socialni prispevki, zdravstveno zavarovanje in podobno)
- Potni stroški – skladni z internimi pravili upravičencev projekta
- Zunanji izvajalci – ne sme presegati 35% skupnega proračuna
- Trajno blago – 100% za projekte NAT, pri drugih so upravičeno samo stroški amortizacije (do 25% za infrastrukturo, do 50% za opremo), opremljeno mora biti z logotipom LIFE
- Prototipi – 100%, če so razviti posebej za projekt LIFE. Ne smejo se tržno uporabljati še najmanj 5 let po koncu projekta
- Javni razpisi – obvezni za pogodbe nad 130,000 €
- Javni subjekti morajo upoštevati državno zakonodajo
- Tudi če javni razpis ni potreben, mora biti izkazana dobra vrednost za denar

Pravilo 2% - primer

Primer proračuna:

Stroški dela

Obstoječe osebje 105 €

Dodatno osebje 20 €

Zunanja pomoč 50 €

Oprema 25 €

Skupaj 200 €

Life+ prispevek = 50%

vendar

**najnižji lastni prispevek
javnih upravičencev**

= 105 € + 2 % = 107,10 €

Najvišji prispevek Life+

= 92,90 €

Načrtovanje projekta (1)

- Določitev in opis izhodišč - nujno za ocenjevanje učinka projekta
- Posamezne akcije naj si sledijo v logičnem zaporedju
- Pričakovane rezultate in kvantitativne kazalnike dosežkov je potrebno opredeliti za vsako akcijo posebej
- Načrtovati dejavnosti za ponovljivost in prenosljivost rezultatov
- Vključiti dovolj rezervnega časa za primere nepričakovanih dogodkov

Načrtovanje projekta(2)

- Jasno opredeliti EU dodano vrednost
- Načrtujte dejavnosti za zagotavljanje trajnosti rezultatov projekta
- Potreben je jasen opisi osebja, vključenega v posamezne dejavnosti
- Upoštevajte zeleno javno naročanje in ogljični odtis
- Zasebna podjetja včasih nerada javno razkrivajo rezultate, čeprav jih morajo

Načrtovanje projekta(3)

- ➔ Razlika med mejniki in izdelki:
- Mejniki (milestones) so pomembni ali večji dogodki – število mejnikov naj bo omejeno (včasih jih naštejejo tudi do 60 za dveletne projekte)
- Izdelki (deliverables) nastanejo kot rezultat projektnih dejavnosti
- Poročila o dejavnosti niso izdelki

Časovno načrtovanje projekta (1)

Pri dolžini projekta upoštevajte:

- Morebitne zamude zaradi vremena ali drugi zunanjih dogodkov (predvsem pri projektih NAT),
- Zamude pri pridobivanju dovoljenj in pooblastil
- Potrebna dovoljenja ter postopki in čas za njihovo pridobitev naj bodo jasno opisani

Časovno načrtovanje projekta(2)

Pri dolžini projekta naj bo upoštevano:

- Projekt mora trajati dovolj časa, da je mogoče zbrati informacije o učinku projektnih dejavnosti
- Nakup zemljišč (projekti NAT) je zahtevna dejavnost, zelo odvisna od pripravljenosti zasebnih lastnikov prodati zemljišča – težave pri nakupu lahko povzročijo zamude ali spremembe v časovnem poteku projekta!
- Nekateri projekti NAT zahtevajo presojo vplivov na okolje ali presojo učinkov Nature 2000 v prostoru.

Vodenje projekta

- Partnerska struktura – preveč partnerjev, nejasna vloga posameznih partnerjev. Strokovnost naj se dopolnjuje, ne podvaja
- Pomembni deležniki naj bodo vključeni v pripravo projekta
- Določena naj bo ciljna publika

Načrtovanje proračuna

- Dnevne postavke zaposlenih naj ne bodo previsoke, upravičenec naj ne uporablja pavšalnih postavk
- Tveganje dvojnega financiranja – projekt ali posamezno dejavnosti financira drug evropski program
- Neposredna naročila pogosto tudi pri razmeroma visokih vrednosti - naročilo naj ne bo razdeljeno na več delov, da se izogne meji 130.000 € za javna naročila
- Nekateri stroški so v napačnih kategorijah:
 - Pogostitve naj bodo med „drugimi stroški“ (other costs)
 - Programska oprema sodi med stroške opreme
 - Stroški promocijskega materiala sodijo (običajno) med „druge stroške“
 - Pazljivo preberite navodila za prijavo in Splošne pogoje!

Trajnost projekta

- Dolgoročna trajnost postaja vedno pomembnejša
- Pisanje projektne prijave že spodbuja razmišljanje o dejavnostih po koncu projekta:
 - Splošni dolgoročni cilji
 - Merjenje učinkov projektних dejavnosti (vključno z družbeno-gospodarskimi učinki)
 - Učinek na razvoj in izvajanje evropskih politik in zakonodaj
 - Samoocenjevanje uspešnosti
 - Načrti aktivnosti po koncu projekta (After-LIFE)
 - Spletne strani in posredovanje dosežkov

Načrt projekta

Dober načrt

- Motiviran in za polni delovni čas zaposleni vodja projekta
- Motivirani partnerji
- Popolna partnerska zasedba
- Vključeni pomembni deležniki
- Uporabnik je del moštva
- Natančna raziskava izhodiščnega stanja
- Jasni cilji

Pogoste težave

- Slaba partnerska struktura
- Partnerji se preveč razhajajo glede strokovnosti, jezika ali interesov
- Nezadostno posvetovanje
- Pretiran optimizem
- Nezadostne začetne informacije
- Pomanjkljiva podpora deležnikov
- Preširoko zastavljeni cilji

Kaj naj bo v končnem poročilu

LIFE-Okolje

- Strokovna in tržna raba rezultatov
- Pomembnost za tematska področja
- Dolgoročna vzdržnost
- Okoljske, gospodarske in družbene koristi
- Prenosljivost, ponovljivost, sodelovanje
- Inovativnost

LIFE-Narava

- Okoljske koristi
- Vplivi na politiko in zakonodajo
- Izboljšanje naravovarstvenega statusa
- Kratkoročni spodbujevalni učinek
- Dolgoročna trajnost
- Regionalni / državni / mednarodni vpliv
- Inovativnost, predstavitvena vrednost
- Družbeno-gospodarski učinki

Ključni dejavniki za trajnost projekta

- Vključenost deležnikov v načrt projekta
- Institucionalna struktura & pripravljenosti podpreti projekt
- Mehanizmi financiranja
- Ugled
- Dobra predstavitev
- Osnovanost na dobrih znanstvenih podatkih
- Finančne spodbude
- Podpora in sodelovanje deležnikov

Trajnost projektov NAT

- Zagotovljeno financiranje ponavljajočih se dejavnosti
- Organizacija vzdrževanja ukrepov, načrtovanih po koncu projekta
- Formalno sodelovanje ustreznih organov
- Nakup zemljišč za popoln nadzor njihove rabe
- Učinki ciljnih ozaveščevalnih dejavnosti
- Zakonska zaščita in/ali širitev območij Nature 2000
- Enkratni ukrepi varovanja narave, ki imajo trajnostni učinek (na primer preusmeritev dejavnosti)

Razširjanje rezultatov in mreženje

- Obveza in priložnost, a pogosto slabo izvedeno
- Motiviranost za razširjanje rezultatov naj bo iz prijave jasno razvidna
- Projekti naj se udeležujejo dogodkov, kakršne je Zeleni teden (Green Week)
- Projekti NAT morajo promovirati Naturo 2000
- Vsakemu projektu koristi komunikacijski načrt in določitev glavnih ciljnih publik
- Ocenjujte vrednost mreženja pred, med in po projektu
- Zainteresiranost politike za projekt na lokalni in državni ravni

Ovire na poti dolgoročne uspešnosti

LIFE-Narava

- Vzroki ogroženosti niso odstranjeni
- Nezanosljivo financiranje
- Slabo razširjanje rezultatov
- Pomanjkljiv interes uradnih organov
- Izguba podpore javnosti
- Preslab vpliv na mlajše deležnike

- Pomanjkljiv nadzor

LIFE-Okolje

- Vsi tehnični problemi niso rešeni
- Izguba motivacije po koncu projekta
- Uporabniki niso vključeni od samega začetka
- Slabo razširjanje rezultatov
- Spremembe v javnem sektorju
- Učinki rešitev niso dovolj vidni

Najpogostejši vzroki za neuspeh prijave

Na splošno:

- Manj kot 25% vsega upravičenega proračuna dodeljenega neposrednim naravovarstvenim dejavnostim (NAT)
- Neprepričljiva predstavitevna ali prototipna vrednost (za posamezne tematike projektov BIO; vsi ENV, CCA in CCM)

V Sloveniji:

- Projekti ne dosežejo praga za sofinanciranje (vsa prednostna področja)

Projektna prijava (za tradicionalne projekte)

- Ves postopek prek interneta: eProposal (<https://webgate.ec.europa.eu/eproposalWeb/>)
 - Priprava / Vloga
 - Komunikacije
 - Revizija
 - Amandmaji
- Strukturirani podatki
- Omogoča vpogled tretjim strankam
- Pridobite si geslo čim prej

Ne pozabite!

- LIFE ne financira:
 - Kompenzacijskih ukrepov po čl. 6 habitatne direktive
 - Dejavnosti, ki naj bi jih (ali jih) financirajo strukturni skladi ali SKP
 - Raziskovalnih projektov
- Bodite jasni in natančni – prijave ocenjujejo na osnovi vloženega (ne na osnovi tega, kakšen potencial ima zamisel)
- Natančno preberite vso dokumentacijo – večkrat!
- Proučite tekoče projekte, pogovorite se z njihovimi izvajalci

➤ **ZAČNITE ZGODAJ!!!**

Dodatne informacije

:

- MOP:

http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/narava/program_za_okolje_i_n_podnebne_ukrepe_life_2014_2020/

- EK: <http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

- Nacionalni koordinatorji:

- okolje: Tatjana Orhini Valjavec (tatjana.orhini-valjavec@gov.si)
- narava: Julijana Lebez Lozej (julijana.lebez-lozej@gov.si)
- podnebni ukrepi: Nives Nared (nives.nared@gov.si)